

Samprotavimo rašinys. (2)

Kas trukdo žmogui būti laisvam?

Rašinys rašytas dvyliktos klasės pradžioje, baigus analizuoti V. Mykolaičio – Putino romaną „Altorių šešėly“ ir J. Savickio noveles. Ši tema reikalauja susikonkretinti laisvo žmogaus sąvoką ir atskleisti priežastis, trukdančias būti laisvam. Priežastys gali būti išorinės (aplinkybės, istorinės sąlygos), vidinės (charakterio savybės, patiriamos emocijos), egzistencinės (žmogaus prigimtis) ir / ar pasaulėvokinės (visuomenės įskiepytos moralės normos, individualios dorinės nuostatos). Tema pateikiama kaip klausimas, todėl atsakymas į šį klausimą ir būtų pagrindinė rašinio mintis, o nurodytos priežastys būtų temos aspektai.

Autoriai pasirinkti: V. Mykolaitis – Putinas, J. Savickis. Pateikti du autoriai (J. Tumas – Vaižgantas, V. Krėvė) iš vienuoliktos klasės kurso. Visų autorių kūriniai sieja laisvės, tiksliau, nelaisvės tema. Tik tos nelaisvės apraiškos ir priežastys skirtingos.

Samprotavimo rašinys	Analizė
<p style="text-align: center;">Kas trukdo žmogui būti laisvam?</p> <p><i>Žmogaus laisvę - galimybę pačiam pasirinkti savo gyvenimo kelią, veikti pagal savo nuostatas, gyventi pagal savo idėjas - visad riboja neracionali žmogaus prigimtis ir aplinkinių nuostatos, verčiančios žmogų paklusti visuotinai pripažintoms normoms. Kad ir koks laisvas žmogus besijaustų, jo sprendimus vis vien veikia vidinis psichologizmas ir žmogaus, kaip visuomenės nario, samprata.</i></p> <p><i>Žmogaus laisvę visuomet riboja jo prigimtis, nepaklūstanti racionaliam protui, savybės, suformuotos dar vaikystėje. Nors žmogus nepatiria išorinio konflikto, teoriškai jis gali laisvai veikti, bet jį riboja jo vidiniai prieštaravimai, neracionalios nuostatos ir silpnybės. Šią tamsią žmogaus prigimtį savo novelėse siekia atskleisti modernistas Jurgis Savickis, savo kūrinuose jis neaukština sielos taurumo, priešingai, anot Donato Saukos,</i></p>	<p>Paašškinta sąvoka, suformuluota pagrindinė mintis, įvardijamos dvi priežastys.</p> <p>Teiginyje įvardijama pirma priežastis.</p>

<p>Savickį domina ne aplinkos nulemti poelgiai, o tai, kas padiktuota žmogaus prigimties. <i>Novelėje „Kova“ vaizduojama šeima, kurioje tėvas pasiduoda savo prigimčiai – silpnybėms.</i> Tėvas skęsta alkoholizmo liūne, tai riboja jo laisvę veikti – girtas jis nesipriešina motinos išvežimui į dvarą ir jos laisvam elgesiui, nors būdamas blaivas jis tam aiškiai prieštarauja. Pasidavimas silpnybėms, valios stoka varžo jo laisvę veikti atsakingai. Vaiko laisvę irgi riboja agresyvi prigimtis: norėdamas ištaisyti nelygybę, jog žydukas niekad nėra tėvų mušamas, o vakarais šiltai apklostomas ir pagirdomas pienu, vaikas trenkia jam, šitaip simboliškai atitaisydamas patiriamą skriaudą dėl nelaimingos vaikystės. J. Savickis parodo, jog vaiko elgesį lemia ne aplinkybės ar sąmoningas mąstymas, o susikaupusios emocijos, dėl kurių jis negali laisvai bendrauti su žydu, nuoskaudos verčia jį pulti, nors toks elgesys neturi racionalaus pagrindo. Savickis demonstruoja, jog žmogaus dvasios gelmėse veikia neracionalios prigimtinės nuostatos ir silpnybės, kurios riboja laisvę priimti teisingą sprendimą ir elgtis atsakingai. <i>Žmogus niekada nėra visiškai laisvas, nes jo sprendimus veikia sąmonė, neracionali prigimtis ir susiklosčiusios aplinkybės.</i></p>	<p>Pateikimas literatūrinis pavyzdys.</p>
<p><i>Žmogaus laisvę riboja ne vien jo vidiniai prieštaravimai, bet ir išoriniai konfliktai.</i> Net ir individualizmo filosofijoje žmogus - visuomenės dalis, tad jo laisvę pasirinkti veiklos programą riboja ir aplinkinių nuostatos, kurias pažeidus, žmogus būtų nesuprastas ar atstumtas. Vincas Mykolaitis – Putinas, vadinamas humanistinio individualizmo šalininku, žmogaus, veikiamo visuomenės, aplinkinių nuostatų, tapsmą savimi, gyvenimo kelią vaizduoja intelektualiniame - psichologiniame romane „<i>Altorių šešėly</i>“. <i>Liudo Vasario laisvę pasirinkti savo gyvenimo kelią stipriai veikiama jo aplinkos.</i> Vasario tėvai primygtinai skatina rinktis kunigystę, sūnus net nemanė priešintis „geležinei tėvo valiai ir tyliam motinos norui“. Šis veikėjo pasirinkimas lemia viso romano pagrindinę priešpriešą: Liudas Vasaris pamažu suvokia, jog jo norai, bundantis talentas, siekis tapti poetu – nesuderinami su kunigyste, tačiau jis bijo aplinkinių reakcijos, jei pasirinks tapti pasauliečiu. Veikėjas suvokia, jog tėvams tai būtų skaudus smūgis, o</p>	<p>Išvada susieja pastraipas.</p> <p>Teiginyje įvardijama antra priežastis.</p> <p>Remiamasi filosofiniu kontekstu.</p> <p>Pateikiamas literatūrinis pavyzdys, kaip sunku, siekiant savo tikslų, atsiriboti nuo visuomenės.</p>

<p>visuomenė taip pat nesuprastų jo sprendimo, jo pasirinkimas užtrauktų jam blogą vardą ir negarbę visai bažnyčios institucijai. Dėl to, jog Liudas Vasaris jaučia atsakomybę ne tik už save, bet ir už kitus – tėvus, bažnyčios autoritetą, jis delsia atsisakyti kunigystės, gyvena tarsi dvilypį gyvenimą: savo veiksmais ir mintimis jis – pasaulietis, formaliai – kunigas. Ši dviprasmiška situacija riboja Vasario laisvę kurti ir turėti savo gyvenimą. <i>Vincas Mykolaitis – Putinas romane remiasi humanistinio individualizmo koncepcija – žmogus gali kurti savo laimę, bet turi paisyti ir kitų. Visuomenės nuostatos, aplinkinių vertybės riboja žmogaus laisvę – jis privalo atsižvelgti ir į savo aplinką, jo veiksmai turi įtakos ir kitiems.</i></p> <p>Kad ir koks laisvas žmogus besijaustų, jo sprendimus veikia vidinis psychologizmas, ribojantis pasirinkimo laisvę, skatinantis priimti neracionalius sprendimus, ir žmogaus, kaip visuomenės nario, statusas - <i>kadangi jis gyvena kartu su kitais, svarbu paisyti jų interesų ir atsižvelgti į jų nuomonę, tad žmogus nėra laisvas pasirinkti, kaip gyventi. (542 žodžiai)</i></p>	<p>Išvada siejama su rašytojo koncepcija.</p> <p>Išvadose nurodomas rašančiojo požiūris.</p>
---	--

Rašinio turinio komentaras. Tema, problema suprastos. Motyvuotai išskirti du aspektai - dvi priežastys: viena vidinė, siejama su žmogaus prigimtimi, kita susijusi su žmogaus kaip visuomenės nario padėtimi ir jos reikalavimais, keliamais individui.

Tikslingai ir tinkamai remiamasi kultūriniu (filosofiniu) kontekstu. Šiame rašinyje galima būtų pasiremti ir Putino biografiniu kontekstu.

Parinkti argumentai tinkami ir svarūs, rodo rašančiojo kultūrinį išprusimą. Rašančiojo požiūris pagrįstas dviem pasirinktais kūriniais, kurie parodo ir literatūrinį išprusimą, nes abu autorius domino žmogaus psychologizmas, Putinas romane parodė dramatiškus veikėjo išgyvenimus dėl aplinkos keliamų reikalavimų ir artimųjų lūkesčių. Šiam požiūriui atskleisti ir pasirinktas šis literatūrinis pavyzdys. Galima būtų analizuoti ir veikėjo būdo bruožus, jo drovumą, polinkį į savianalizę. Jie taip pat trukdo veikėjui apsispręsti ir veikti ryžtingai. Tokiu būdu būtų parodytos dvi reiškinių pusės. Šiame rašinyje galima būtų pasiremti ir Putino biografiniu kontekstu.

Pagrindinė mintis aiškiai atskleista, visas tekstas rodo puikius gebėjimus analizuoti ir apibendrinti. Dalinės ir baigiamosios išvados pagrįstos.